

ŽALM 105

Kázání ze soboty 2.9.2017 – br. Jiří Beneš

Ž 105 stejně jako Ž 104 a 116 nemá žalмовý nadpis předznamenávající zacházení se žalmem a končí výzvou k halelování.

Ž 105 je zasazen do výzvy komunitě („*Děkujte Hospodinu! ... halelujte Hospodinu!*“) – jeho prvním a posledním slovem, resp. jeho nadpisem a závěrem je výzva komunitě k aktivitě vůči Hospodinu (obě výzvy tvoří paralelismus membrorum). Toto orámování předznamenává charakter žalmu – činí to z Ž 105 bohoslužebný text. Ž 105 je výzvou k bohoslužbě. Ž 105 proto nelze číst pouze informativně, nelze jen konzumovat jeho obsah. Žalmista totiž své posluchače/čtenáře mobilizuje k určité duchovní aktivitě.

Struktura Ž 105 pak vypadá takto:

Ž 105,1-5 výzva

Ž 105,6 adresáti výzvy (identifikace)

Ž 105,7 představení hlavního aktéra sdělení

Ž 105,8-44 prezentace hlavního aktéra sdělení na základě jeho jednání. Prezentace jeho činů neboli katalog Božích činů tvoří největší plochu Ž 105.

Ž 105,11.15 Hospodinovy výroky

Ž 105,45a záměr Hospodinova jednání

Ž 105,45b výzva

Nadpisem žalmu je výzva komunitě k zahájení bohoslužby formou děkování a vzdávání cti „*Hospodinu*“, vyznávání Hospodina či vyznávání (zpovídání) se „*Hospodinu*“ a přiznávání se „*k Hospodinu*“ (to všechno vyjadřuje použité sloveso j-d-h). Žalmista k této aktivitě vyzývá shromážděnou obec kauzativem: jednejte tak, abyste tímto jednáním způsobovali požadovanou činnost i ve svém okolí („*způsobujte děkování, vyznávání se, zpovídání, přiznávání se k Hospodinu*“).

Příjemce výzvy žalmista identifikuje až v Ž 105,6 a charakterizuje je čtyřmi způsoby. Do bohoslužby se tedy má zapojit:

a) „*potomek Abrahama, služebníka jeho*“, což je patrně zaslíbený mesiáš;

b) „*služebník jeho*“, tj. služebník „*Hospodina*“ (viz Ž 105,4-5);

c) „*synové Jákoba, vyvolení jím*“, tj. izraelský lid a nová generace;

d) „*vyvolení, vybrání*“ Hospodinem. Mesiáš je součástí bohoslužby, v níž vůči Bohu budou vyvíjet aktivitu ti, kdo jsou mu zcela oddáni a k dispozici („*služebník jeho*“), potomci Bohem vyvoleného „*Jákoba*“, tj. budoucí Boží lid, konkrétně jen ti, kdo jsou Bohem vybráni (určení).

Úvodní výzva je v Ž 105,1-5 rozšířena dalšími devíti výzvami, jimiž žalmista upřesňuje očekávané chování vůči Hospodinu a ilustruje způsob soustředění se na Boha, resp. způsob přibližování se mu. Výzvami chce žalmista oslovenou komunitu mobilizovat, přimět k aktivně projevovanému vztahu s Bohem a zájmu o Boha. Pro žalmistu je to však důležité, proto

naléhá, ba deseti imperativy vyvíjí silný tlak, z něž vyplývá,

- a) jak mu na oslovené komunitě záleží;
- b) že oslovená komunita tuto aktivitu zřejmě nevyvíjí.

Prvním z deseti pokynů (nadpis Ž 105) nařizuje žalmista komunikaci s Bohem, resp. mluvení na Boha a současně formuluje obsah tohoto mluvení: „*Děkujte Hospodínu!*“ či „*vyznávejte Hospodína!*“ nebo „*vyznávejte se Hospodínu!*“. Směrová předložka „*k Hospodínu*“ vyjadřuje, kam mají být oslovení nasměrováni.

Druhým pokynem nařizuje žalmista totéž, ale s důrazem na přibližování se Bohu a na místo, kde se tato aktivita má dít: „*volejte!*“ znamená také „*jděte vstříc! ve jménu jeho*“. Vzhledem k tomu, že tuto činnost vyvíjí i Hospodin (Ž 105,16), pak zde žalmista své posluchače vybízí i k tomu, aby byli s tím, co Hospodin dělá, v souladu. Žalmista ovšem současně (a poprvé) sdělí, odkud mají volat, kde mají při volání být: „*ve jménu*“. Žalmista posune oslovené do jiné pozice: už nemají být jen nasměrováni „*k Hospodínu*“, již mají být přímo v Bohu.

Třetím pokynem nařizuje žalmista aktivitu vůči svému okolí a znovu (podruhé) ji nařizuje kauzativem: „*způsobujte zakoušení Hospodinových činů v národech!*“. To má dvě polohy. V první poloze vyzývá žalmista k ohlašování, k šíření zpráv o Božím „*jednání*“, k předáváním svědectví o Boží aktivitě. O jaké činy jde, ukazuje žalmista v katalogu Božích činů (Ž 105,8-44). Izraelská komunita má zprávy o minulých Hospodinových „*činech*“ ukládat do externí paměti „*v národech*“. Nesmí si povědomí o Hospodinově „*jednání*“ ponechávat pro sebe. Zprávy o Božích „*činech*“ mají potenciál (Joz 2,9-10. 9,9-10.24) a jsou Hospodinovou vřítkou – způsobem konfrontace „*národů*“ s Hospodinem. Ve druhé poloze je však položen důraz na to, že nejde jen o informace a mluvení o „*činech*“. Žalmista požaduje nerealizovatelné: aby adresáti jeho slov způsobovali, že „*v národech*“ budou Boží „*činy*“ zakoušené, známé ze své zkušenosti, prožívané. Následujícím katalogem Božích činů (Ž 105,8-44) to pak sám realizuje jako instruktáž toho, jak nárok uskutečňovat. Žalmista tím demonstruje, že činí to, co požaduje a současně ukazuje, jak to dělat: jde jim příkladem, strhává je k tomuto jednání.

Po pokynech souvisejících s obsahem bohoslužby se žalmista soustředí na formu bohoslužby. Čtvrtým a pátým pokynem nařizuje žalmista zpěv pro Hospodína, přičemž pátým pokynem vymezuje obsah tohoto zpívání: „*zpívejte mu žalmy!*“ (Ž 105,2; podobně Ž 147,7.12), což znamená „*zpívejte žalmy za doprovodu strunných nástrojů*“. Nejde jen o bohoslužebný pokyn k prezentování žalmů, nýbrž o intenzivní vstup do žalmů zpěvem, o podlehnutí působení žalmů, o rozeznání se prostřednictvím žalmů a o způsob zacházení se Ž 105: zazpívat jej Bohu. A následujícím katalogem Božích činů (Ž 105,8-44) se o to rozezvucení žalmista pokouší, protože připomínání Božích činů má potenciál s posluchačem něco udělat. Výčtem Božích činů se žalmista pokouší dostat posluchače do silového pole Hospodinova působení, v němž k tomuto rozeznání se může dojít. Zde ale žalmista přímo vybízí, aby se tomu posluchači/čtenáři nebránili, aby se o to sami pokoušeli, aby se nechali strhnout.

Pak se žalmista věnuje utváření postojů účastníků bohoslužby. Šestým pokynem si totiž žalmista nárokuje vliv na myšlení svých posluchačů/čtenářů (adresátů svých pokynů). Chce po nich, aby byli v myšlenkách ponořeni do „*divů*“, aby tyto „*divy*“ měli v sobě uložené, aby je promýšleli, aby jimi žili, aby je tyto „*divy*“ zevnitř ovlivňovaly. „*Divy*“ nazývá Hospodinovy činy, protože je považuje za mimořádné.

Pokyn k halelování („*rozhalelujte se!*“) je pro žalmistu důležitý. Žalmista jej totiž řekne v Ž 105 dvakrát: nejprve zde v úvodu (Ž 105,3), pak ještě jednou v závěru (Ž 150,45b) – duplikací tuto požadovanou a očekávanou činnost akcentuje, tj. nad ostatní vyzdvihuje.

Výzvou: „*rozhalelujte se ve jménu svatosti jeho*“ (Ž 105,3) klade žalmista již podruhé důraz na místo, kde k tomuto bohoslužebnému projevu (halelování) má docházet, odkud se adresáti žalmistovy výzvy mají rozhalelovat: „*ve jménu svatosti jeho*“. Touto formulací („*jméno svatosti jeho*“) je označen sám Hospodin – z něj má znít halelování, v něm mají halelující být. Halelovat v tomto prostoru („*ve jménu svatosti jeho*“) znamená jednak vystavit se a nechat se určit silovým polem „*jména svatosti jeho*“, jednak se také tohoto dění aktivně účastnit, tzn. podílet se na tom. Jinými slovy řečeno, žalmista zde vyzývá oslovenou komunitu k aktivitě „*ve jménu svatosti jeho*“, tj. k aktivitě určené „*jménem svatosti jeho*“ – nechat si „*jménem svatosti jeho*“ uspořádat život neboli synchronizovat se „*ve jménu svatosti jeho*“, resp. „*jménem svatosti jeho*“. Rozhalelování se je pak výpověď o synchronizaci svého života „*ve jménu svatosti jeho*“, resp. o podílení se na tomto dění. Kdyby však oslovená komunita nevěděla, co po ní vlastně žalmista požaduje, vychází ji žalmista vstříc a doplňuje (upřesňuje) svou výzvu sdělením: „*srdce žadajících Hospodina se raduje*“. Halelování je tedy stav radosti „*srdce*“ a dochází k němu zřejmě až poté, co posluchači žalmu Hospodinu děkují, volají jej, způsobují poznání Hospodinových činů a zpívají Hospodinu. Resp. poté, co děkováním, voláním Hospodina, zakoušením jeho činů a zpíváním Hospodinu uspořádají svůj život, tj. sesynchronizují se s Hospodinem.

Na základě významu použitého hebrejského slovesa h-l-l je halelování určitý způsob projevení se, které může být doprovázeno i zvukem – což jako vytržení, rozzáření se, které může vypadat jako potřeštěnost a šílení a při němž se z halelujícího člověka většinou ozyvají hlavně slabiky la-la.

Osmým pokynem vyzývá žalmista k pátrání ba přímo k dychtění po Hospodinu, k vyšetřování „*jeho síly (moci)*“ (Ž 105,4). Jinými slovy znovu nutí posluchače Ž 105 k tomu, aby investovali svou vnitřní (myšlenkovou) aktivitu a projevovali o Hospodinovu moc zájem, aby si dali práci se zkoumáním „*jeho síly (moci)*“.

A to zesiluje paralelním rozkazem, neboli devátým pokynem znovu vyžaduje žalmista v podstatě totéž: „*dychtěte, dožadujte se, snažte se, vymáhejte!*“ (to všechno vyjadřuje použité sloveso b-q-š) a ještě k tomu tak čiňte „*stále*“. Předmětem dožadování se je však nyní „*tvář jeho*“ (tj. Hospodinova). Ta „*tvář*“, kterou v áronském požehnání slibuje Hospodin rozsvítit „*nad tebou*“ a obrátit „*k tobě*“ (4 Moj 4,25.26). Přeneseně tomu lze rozumět tak, že žalmista podněcuje adresáty žalmu k tomu, aby vymáhali Hospodinovu pozornost. A tento pokyn je žalmistou opatřen i zaslíbením: „*srdce hledajících Hospodina se raduje*“ (Ž 105,3). Oslovená komunita je tak k uskutečňování tohoto pokynu motivována dvojím způsobem: rozkazem a zaslíbením neboli upozorněním na následek požadovaného jednání.

Poslední výzvou (Ž 105,5) žalmista znovu (již počtvrté) vyžaduje práci na svém uvažování, snahu formovat své myšlení, vyžaduje intelektuální (myšlenkovou) aktivitu, apeluje na přemýšlení stejně jako ve třech výzvách předchozích (Ž 105,2.4). Nadto nárok „*pamatujte!*“, resp. „*připomínejte divy jeho!*“ tvoří paralelismus membrorum k výzvě „*promýšlejte divy jeho!*“ (Ž 105,2). Žalmista zde rozvede, co má na mysli pod výrazem „*divy jeho*“: jsou to jednak minulé („*kteří učinil*“) i budoucí činy („*kteří učiní*“), jednak skutky a slova („*jak učinil zázraky své a soudy úst svých*“). Na „*divy*“ Hospodinovy tedy žalmista soustředí pozornost již podruhé (opakovaně a ve výčtu pak mnohočetně) a v katalogu Hospodinových činů pak konkrétně uvede, o jaké „*divy*“ jde, nač konkrétně mají pamatovat,

co mají připomínat. Výzva „pamatujte!“ směřuje k udržení povědomí o „divech“ – aby „divy“ Hospodinovy zůstaly v komunitě živé. Přeložíme-li to však „připomínejte divy jeho!“, pak jde o udržování ústní tradice. Žalmista komunitu vybízí k součinnosti na zachování vzpomínky na Hospodinovo jednání. Hospodinovy „divy“ tvoří rodinné stříbro Božího lidu.

V Ž 105,5 však žalmista mezi Hospodinovy „divy“ zařadí i Hospodinova slova, konkrétně „rozsudky úst jeho“ (o nich znovu v Ž 105,7). Vedle „divů jeho“ a na stejné úrovni s nimi je třeba pamatovat a připomínáním oživovat Hospodinovy soudy, tj. Hospodinovo právo, směrnice, řády, zvyklosti. Toto vše, co je spojeno s Hospodinovými ústy, je význam zde použitého hebrejského slova mišpat. Proto bude součástí následujícího katalogu Hospodinových činů i upozorňování na jeho mluvení a odkaz na jeho slova.

Nejobsáhlejší látkou Ž 105 je katalog minulých Hospodinových činů (Ž 105,8-44), jemuž je předřazena identifikace autora těchto činů „on je Hospodin, Bůh náš, v celé zemi jsou rozsudky jeho“ (Ž 105,7). Celý Ž 105 je tedy o Bohu – o jeho jednání. Není to ovšem zábavná či naučná nebo liturgická sonda do historie Izraele. Žalmista sleduje něco jiného. Smysl tohoto výčtu formuluje žalmista v Ž 105,45 (také v Ž 147,18-19). Pomocí Hospodinových činů navádí žalmista oslovenou komunitu na Hospodinovu řeč, na určitá Hospodinova slova: Hospodin tak jednal kvůli tomu, „aby dbali jeho nařízení, aby zachovávali zákony jeho“ (ČEP). To je variace žalmistova úvodního nároku na pamatování, resp. připomínání Hospodinových soudů (řádů) z Ž 105,7. Přesněji řečeno, nejde o záměr žalmistův, nýbrž o záměr Hospodinův. Hospodinovy činy tedy ústí k soustředění se na Boží slova. Ale nejen k připoutání pozornosti posluchače/čtenáře na Boží mluvení obecně, nýbrž k soustředění se na Hospodinovo právo. V Ž 105 jde o vyvolání pozornosti vůči Hospodinovým nařízením – Hospodinovy činy totiž mají potenciál (schopnost) vyvolat důvěru Hospodinovým nařízením. Doslovný překlad zní: „on dal ... kvůli tomu se soustředí na nařízení jeho a Tóry jeho dodržují (opatrují)“. Z něj vyplývá, že „synové Jákoba“, ti Hospodinem „vybrání“ se spontánně zaměřují na Hospodinova „nařízení“ (nejen na jedno!) kvůli tomu, co Hospodin v jejich prospěch dělá. To znamená, že Hospodinovy činy vyvolávají zájem o Tóry¹, tj. o Hospodinovy výroky.

Prvním Hospodinovým činem, který žalmista zmiňuje, je ujištění o trvalé platnosti Hospodinovy „smlouvy“, tj. Hospodinem stanovených řádů a zaslíbení: „Hospodin, náš Bůh ... věčně pamatuje na svou smlouvu“ (Ž 105,8). Výčet Hospodinových činů otevírá žalmista důrazem na Hospodinovu spolehlivost a do popředí staví Hospodinovu péči o „jeho smlouvu“² – na ní „pamatuje“, jí „přikázal, uzavřel, stanovil jí“. Smluvní dění je tedy základním Hospodinovým činem, základem řádu a práva. Podstatou této „smlouvy“ je „slovo“³, které Hospodin „přikázal tisícům pokolení“ a které žalmista uvede (cituje) v Ž 105,11. Obsahem smlouvy je tedy „slovo“, konkrétně (splněný) slib darování „země“. Předřazením smlouvy všem ostatním činům říká žalmista, že Hospodinovo „slovo“ předchází jeho čin. Bůh nejprve promluvil – „slovem“ („smlouvou“) nastavil podmínky pro fungování (zavedl „právo“ – řád). Hospodinovo promluvení je hlavní a první Hospodinův čin. Nelze ovšem jen říci, že součástí katalogu Hospodinových činů je proto také Hospodinovo mluvení⁴, neboť „slovo“ v podobě

1 na tomto principu je postavena odpověď otce synovi v Dějinném krédu (5 Moj 6,20-25).

2 v Ž 105,8-10 ji zmiňuje dvakrát výslovně a třikrát nepřímě.

3 Ž 105,8; na něj již ukazují „rozsudky úst jeho“ v Ž 105,5,7.

4 tak jako je Hospodinovo „právo, soudy“ součástí Hospodinových „divů“ (Ž 105,5).

Hospodinovy „smlouvy“ je Hospodinovým činům ve výčtu nadřazeno. Začíná-li výčet Hospodinových činů specifickým Hospodinovým promluvením (nazývaným zde „smlouva“), pak to o Ž 105 říká, nejen to, že Hospodinovo mluvení je jednání (Bůh jedná slovem), ale také to, že v Ž 105 soustředí žalmista pozornost posluchače/čtenáře na to, co Hospodin řekl prostřednictvím Hospodinových činů.

Kvůli tomu z katalogu minulých Hospodinových činů vyčnívají dva Hospodinovy výroky⁵. Na ně je katalog navěšen jako na svůj základ. První Hospodinův výrok má uvozovací větu (Ž 105,9-10) a Hospodin v něm mluví o svém činu, který je podstatou „smlouvy“: slibuje darování „*kenaanské země*“ (Ž 105,11). Hospodinovo mluvení o svém činu tak předznamenává a startuje, tj. určuje i žalmistovo mluvení o Hospodinových činech. V následujícím katalogu pak žalmista popisuje cestu k uskutečnění Hospodinova slibu a svůj popis končí potvrzením realizace Hospodinova slibu, tj. ujištěním „*a dal jim zemi pronárodů*“ (Ž 105,44). Hospodinův slib (čin), přeneseně Hospodinovo promluvení (obsah Hospodinova prvního výroku) jakoby legitimoval žalmistovo mluvení o Božích činech.

Druhý Hospodinův výrok nemá uvozovací větu⁶ a Hospodin v něm mluví o svém očekávání, o „*svých pomazaných a svých prorocích*“ a o nároku na speciální zacházení s nimi (jsou pod Hospodinovou ochranou): „*nedotýkejte se pomazaných mých a k prorokům mým nečítejte zlo*“ (v Ž 105,15). Nárok je adresován cizím „*králům*“ (Ž 105,14) a svou formou (nikoli obsahem), tj. nároky na komunitu rezonuje s žalmistovými nároky na Boží lid v Ž 105,1-5 (žalmista mluví podobně jako Bůh).

Na Hospodinovo mluvení upozorní žalmista ještě třikrát: nejprve slovesem „*zavolal*“ v Ž 105,16 a pak dvakrát slovesem „*řekl*“ v Ž 105,31.34. Jenže v těchto případech Hospodinovo slovo necituje. Neuvede sice, co Hospodin řekl, ale zato opakovaně ujistí, že to, co Bůh „*řekl*“ se také skutečně a okamžitě stalo (děje).

A k tomu všemu zmíní žalmista ve výčtu Božích činů ještě šestkrát Hospodinovo „*slovo*“ a jeho moc. Je to „*slovo*“, o němž žalmista řekl, že mu Hospodin dodává váhu tím, že jej vede v patrnosti („*pamatuje*“ na něj Ž 105,8) a že jej „*přikazuje*“, jím „*uzavírá smlouvu*“ (Ž 105,9) a činí z něj „*nařízení*“ (Ž 105,10). Toto „*slovo*“ není běžně k dispozici. Žalmista uvede, že „*jeho slovo přišlo*“, tzn., že Bůh promluvil a pak se staly velké věci: „*slovo*“ zcela změnilo situaci uvězněného Josefa a jej samotného proměnilo – „*řeč Hospodinova protříbila jej*“ (paralelismus membrorum v Ž 105,19).

Tam, kde jsou „*jeho slova*“ přítomná, tam se něco děje, jak žalmista ilustruje na příkladu „*Mojžíše a Árona*“, kteří „*položili v nich slova znamení jeho a zázraky*“ (Ž 105,26-27). Už nemluví jen o „*jeho slovu*“, nýbrž o „*jeho slovech*“, jež charakterizuje jako „*slova znamení jeho a zázraky*“ (synonyma), která jsou tak mocná, že přemáhala: „*jeho slovům nemohli vzdorovat*“ (Ž 105,28). Opakovaně tedy žalmista dokládá, že Hospodinova „*slova*“ patří mezi jeho činy.

Závěr žalmu (Ž 105,42-44) je vyznačen (od předchozího textu oddělen) spojkou „*protože*“. Tím se předchozí výčet Božích činů stává tezí a závěr argumentem. Žalmista Hospodinovo jednání zdůvodňuje a to Hospodinovým „*slovem*“, na které Bůh „*pamatoval*“ (Ž 105,42). Je to v Ž 105 podruhé. Poprvé (Ž 105,8) žalmista uvedl, že předmětem

5 Výčet Hospodinových výroků v žalmech je uveden ve výkladu k Ž 91.

6 Že jde o Hospodinův výrok, vyplývá z přímé řeči a z předchozí věty „*káral kvůli nim i krále*“ (Ž 105,14 ČEP).

Hospodinova „věčného“ pamatování je „jeho smlouva“ uzavřená „s Abrahamem“, což je vlastně „jeho slovo“, které přikázal. Nyní se k tomuto motivu vrací a řekne, že Hospodin: „vzpomene slovo svatosti své s Abrahamem, služebníkem svým“ (Ž 105,42), nebo toto „slovo připomene“. Věta má podobu zaslíbení: nejde o upozornění na minulá „slova“, nýbrž o jejich zpřítomnění jako doklad jejich trvalé platnosti (závaznosti).

„Slovo“ Hospodinovo nazývané zde „smlouva s Abrahamem“ tedy výčet Hospodinových činů v Ž 105 začíná i ukončuje. Druhým upozorněním na „smlouvu“, která se zde nazývá „slovo svatosti své“ je katalog orámován. Na počátku výčtu je obsah „smlouvy“ citován („daruji“). Na konci výčtu ujistí žalmista dvěma slovesy („vyvedl a daroval“), že Hospodin splnil svůj slib a „svou smlouvu“ realizoval – Izrael již je Bohem obdarován. Současně těmito dvěma slovesy žalmista shrne svůj předchozí výčet Hospodinových činů⁷. Obě slovesa již v předchozím výčtu uvedl a nyní je duplikací akcentuje (zdvojením násobí jejich význam)⁸: „vyvedl“ (Ž 105,37) a „daroval“ (Ž 105,11.32). Slovesem „daroval“ potvrzuje žalmista věrohodnost Hospodinova výroku z Ž 105,11 a znovu tak na tento výrok obrací posluchačovu/čtenářovu pozornost. Tato dvě slovesa tvoří základ starozákonní teologie. Z nich vyplývá, že existence („vyvedl“) a kvalita života („daroval“) Božího lidu je založena na Hospodinově jednání nazývaném „smlouva“.

A úplně nakonec sdělí žalmista, co si mají posluchači/čtenáři žalmu se žalmistovým svěděním počít. Co se od nich/nás očekává, k čemu by je/nás měl Ž 105 přivést, jak na něj odpovědět. Žalmista to vyjádří pokynem, který překladatelé nepřekládají a tak vypadá jako citoslovce haleluja. Ve skutečnosti je to výzva: „halelujte Hospodinu!“ nebo „halelujte Hospodina!“⁹. Tehdejší adresáti žalmu ovšem dobře věděli, k čemu je to žalmista vybízí: povzbuzuje je, aby se nebránili halekat, aby se nebránili upadnout působením žalmistových slov do vytržení (třeštit, jednat jako pominutý, jako smyslů zbavený), aby se nechali sdělením žalmu rozzářit (to jsou významy hebrejského slovesa h-l-l). Ale nejen aby tomu podlehl, ale také aby se na tom všem aktivně podíleli. To se může stát, pokud se jich svěděctví o Božích činech dotkne, pokud je vpustí do sebe a pokud v nich Hospodinovy činy a slova probudí důvěru Hospodinu. Žalmista tedy na konec žalmu říká: nechte se Hospodinovými mocnými slovy a činy strhnout k sesynchronizování svého chování s „Hospodinem“. To je žalmistův záměr, k tomu chce žalmista své posluchače přivést. Do halelování má vyústit předchozí výpověď o Bohu (vzpomínka na jeho jednání). Smysl konfrontace s Božími činy a slovy je rozhalelovat posluchače, přimět je synchronizovat své jednání s Hospodinovým očekáváním.

Nesmí však být přehlédnuto to, že jedenáct žalmistových nároků vytváří na účastníka bohoslužby, tj. na posluchače/čtenáře žalmistova sdělení nesnesitelný tlak, nepřijemné napětí.

7 Slovesa „vyvedl a daroval“ tvoří společný jmenovatel výčtu ostatních Hospodinových činů a prisma pro interpretaci tohoto výčtu. To znamená, že katalogem Hospodinových činů rozvádí žalmista konstitutivní Hospodinovo jednání vůči komunitě „vyvolených“, vyjádřené slovesy „vyvedl a daroval“.

8 Duplikací jsou však akcentována i slovesa „řekl“ (Ž 105,31.34), „pamatoval“ (Ž 105,8.42), „poslal“ (Ž 105,17.20.26.28), „roztráskal“ (Ž 105,16.33), „obrátil“ (Ž 105,25.29), „potloukl“ (Ž 105,33.36). A podstatná jména související s Hospodinovým mluvením: „rozsudky jeho“ (Ž 105,5.7), „slova“ (Ž 105,8.26.28.42), „nařízení“ (Ž 105,10.46), „smlouva“ (Ž 105,8.10).

9 Žalmistovo sdělení výzvou k halelování kulminuje, byť k halelování žalmista vyzýval již úvodem (Ž 105,3). Halelování je také vysvětleno ve výkladu k Ž 147.

Žalmista totiž naléhá a velmi autoritativně vyžaduje něco, co není zcela (plně) v silách člověka. Vyžaduje po člověku něco¹⁰, na čem se musí podílet i Bůh, co se musí dít v součinnosti s Bohem, či co je v kompetenci Boha. To, tedy svou neschopnost dostat žalmistovým nárokům si žalmem oslovený člověk může uvědomit. Žalmistův tlak tedy může způsobit, že účastník bohoslužby bude zmocnění k realizaci nároků hledat u Boha – tlak jej dovede k Bohu.

Ale zejména u nároku na halelování Hospodina přichází v úvahu ještě jedna skutečnost, vyjádřená dvakrát použitou frází „*ve jménu jeho*“ označující místo, odkud má být požadovaná aktivita vyvíjena. Nároky jsou zřejmě realizovatelné pouze v tomto stavu, který v Novém zákoně popisuje apoštol Pavel: „*Vždyť ani nevíme jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním ... Duch se přimlouvá za svaté podle Boží vůle*“ (Ř 8,26-27), „*Protože jste synové, poslal Bůh do našich srdcí Ducha ... volajícího Abba, Otče*“ (Ga 4,6 + Ř 8,15). Žalmistou požadovaná řeč a aktivita, která se může uskutečnit pouze „*ve jménu jeho*“, je dílem Boha – Ducha svatého a žalmistovy nároky pak jsou výrazem nutnosti, aby se požadovaná aktivita v komunitě při bohoslužbě děla, aby to komunita chápala jako nutnost a usilovala o to (aby se na tom chtěla nějak podílet).

10 a to je patrné zejména na kauzativních imperativech a pak na halelování (stav vytržení si člověk nemůže způsobit sám).